

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v službi u praznika dan poprel — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za četrlet Din 150, za pol leta Din 300; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14.900

V težki službi

Krščanski socializem je globoko in iskreno prepričanje o idealnem človeškem redu na temelju pravice in krščanskega bratstva.

Zato zahteva krščanski socializem ljudi, ki v to globoko in iskreno verujejo. Krščanski socializem ni nobena firma, pod katero bi se dala doseči zadovoljitev osebnih teženj, ampak je ena sama velika žrtev za stvar človeštva.

Krščanski socializem je tudi jako težka naloga. Kdor kakor mi uči, da pride nova družba samo po novem človeku, to je po novi miselnosti in novemu čutenju in hotenju, ta ogromno veliko zahteva. Kajti treba je sleči s sebe vsega starega človeka, umrtiviti vse svoje stare želje in nagone sebičnosti in se brez najmanjšega pridržka posvetiti drugim, zamenjajoč popolnoma svoj jaz. Menihi so Evropo pridobili za krščanski evangelij, možje popolne samoodpovedi bodo moderno Evropo, ki je od Kristusa odpadla, zopet nazaj pridobili. Take vrste možje morajo biti krščanski socialisti.

Stari evropski svet dela z besedami in gesli, ki nimajo namena, da bi postale resnica in dejanje. Krščanski socialist pa hoče ustvariti novo življenje iz

iskrene vere, kar je sploh glavna zahteva krščanstva. To je zelo težko; zahteva poleg najgloblje prepričanja tudi poguma. Veliko je bilo poklicanih, a malo izvoljenih. Krščanski socializem je trda šola in težka služba, h kateri ne usposablja še samo mladeniško navdušenje, ampak je že od prvega dne treba brez-pogojne pripravljenosti za vsako žrtev v neomajni zvestobi in vztrajnosti — predvsem pa iskrenosti.

Zato ni vsak za to stražo, kjer ni ne zadovoljstva za osebo ne počitka in nagrade, ampak ves čas le služba, v kateri je treba zdržati do konca. Ne smejo se na vsakega staviti največje zahteve, ki jih zmre le popoln idealist. To pa mi moramo biti, ker mora naš pokret biti oživljajoči, vzbujajoči, prekršajoči element družbe in kroga, v katerem živimo. Sicer nas ni treba. Zato naj nihče lahkomisljeno ne išče v krščanskem socializmu torišča za svoje udejstvovanje, če nima prvič čistih, drugič jasnih namenov in vztrajnosti. Pa tudi mi moramo skrbno paziti, da ne bodo naša vrata vsakemu odprta.

Dom, pod katerim bivamo in delamo, bodi svetišče!

Moderna kuga

Bog je vsakemu človeku, ki ga je postavil na svet, dal življenje in določil življenjsko pot. Z rojstvom si je človek pridobil pravico eksistence. Ta pravica je pri vseh ljudeh enaka, nikdo nima do življenja večje ali manjše upravičenosti. Večja ali manjša vrednost človeka se pokaže šele pozneje, kar pa pride v poštev le pri posameznikih, ne pa pri množici. S tem, da živiš, imaš seveda tudi drugo pravico, pravico do ohranitve in obrambe življenja. Življenje si ohranjamo z uživanjem hrane in imetjem drugih življenjskih potrebščin: stanovanje, obleka; za duševni razvoj pa so potrebne duhovne dobrine. Ve to si moramo z delom prislužiti. Iz tega sledi, da mora biti družba tako urejena, da ne bo nikomur oteženo izvajati pravice do eksistence, da bo vsakdo preskrbljen z delom in kruhom. Če družba na tem načelu ne stoni, imajo vsi tisti, ki nimajo dela in kruha, neko izjemno stališče, ki ga niso sami ustvarili, ampak v gospodarstvu odločujoči ljudje in dopustili ostali močnejši posamezniki ali skupine družbe, ki imajo nanjo vpliv.

Bog pa ni dal človeku samo življenja, pravice do eksistence, ampak je tudi postavil zakon razmnoževanja ljudi in s tem dal človeku pravico do družine. Ne samo, da živiš sam, preživljaj tudi otroke, skrbi za nje. S tem pa dobi pravica do dela in zaslužka večji poudarek. Vnebo-vpijoč greh je odvzemati zaslužek družinskemu očetu! — Vse to so načela in zahteve krščanskega delavstva, ki so v popolnem skladu s človeško naravo in krščanstvom.

Kako je danes? Vsem tem načelom se danes vladajoča družba roga. Delavec dela in s svojim delom ter zaslužkom mesečno — po veliki večini Din 700.— do Din 1000.— naj preživlja se in če hoče in »more« tudi družino. To vprašanje se prepušča pač popolnoma vsakemu posamezniku, ker je družina zasebna stvar, dočim je gospodarstvo splošnega pomena. Družba pravi: Vera naj vpliva le na zasebno življenje, gospodarstvo pa naj hodi svoja gospodarska pota. In res je tako. Moška delovna sila je dražja kot ženska, kar ni neutemeljeno. Storitve moške osebe je večja kot ženske in mož mora skrbeti za družino, dočim je zaslužek žene za družino priboljšek, čeprav mnogokrat nujen. Podjetnikom je seveda le za čim večji profit s čim manjšimi

stroški. Zato odpustajo iz dela moške in zaposlujejo cenejšo delovno moč — ženske. Odtod pojav, da se stalno večajo ženske delovne sile, dočim so moški brez posla. In racionalizacija napreduje, stroj prodira v obrate ter opravlja delo mesto ljudi. Delovni čas pa ostaja vedno isti, če se celo ne podaljša. Osemurnik je stalno ogrožen. Ljudje pa romajo na ceste in oblegajo posredovalnice za delo, iščejo brezposelne podpore.

Zastoj kaže družinski oče, brezposelni delavec, na svojo družino in prosi: »Radi otrok mi dajte delo in kruh!« »Ne meremo, ni dela,« je odgovor. »Otroci so vaša skrb!« Kaj čuda, če so marksisti vrgli v svet krilatice: »Otroci so luksuz!« Da je do tega moglo priti, niso krivi takozvani marksisti, ker so glasniki človeških instinktov, ampak krivi predvsem tisti, ki so to povzročili. Nositelji, branilci današnjega kapitalizma. Kdor z njim soglaša, odobrava tudi vse zlo, odobrava tudi belo kugo. Zastoj je torej vpitje proti beli kugi, zastoj vse pisanje in govori, ki uče resnico, dokler ne preidemo k dejanski rešitvi bolezni in ne udušimo kali vsega modernega zla.

Bela kuga ima svoj izvor prav tam, kjer ga imajo vsi drugi pojavi — izrodki našega časa — v materializmu, liberalizmu in kapitalizmu. Kdor bi se hotel res z uspehom in ne samo, da potolaži svojo vest, boriti proti beli kugi, bi moral začeti najostrejši boj vsemu modernemu poganstvu, tudi na gosp. polju.

Tečaj JSZ v Ljubljani

Tečaj JSZ za odbornike ljubljanskih organizacij, ki se bo vršil vsak četrtek, pričenš 3. februarja 1931, ob pol 8 zv. v JSZ, Delavska zbornica. 1. Ustroj naše strokovne organizacije in ostali sistemi. 2. Naloga svobodne strokovne organizacije — obvezna strokovna organizacija. 3. Krščanski socializem naš idejni temelj — razmerje do drugih delavskih strokovnih pokretov. 4. Delo in naloge ter vodstvene funkcije odbornikov. 5. Poslovanje v organizaciji — notranje vezi. 6. Propaganda in agitacija ter način širjenja strokovne organizacije. 7. Kolektivna pogodba in pragmatika. 8. Strokovni tisk in ostale panoge delavskega gibanja. 9. Razvoj krščanskega strokovnega gibanja pri nas in drugod. — Udeležba za odbornike obvezna. — JSZ.

Volitve obratnih zaupnikov

Minister za socialno politiko in narodno zdravje je izdal odlok, s katerim je ukinil funkcije dosedanjim obratnim zaupnikom z dnem 31. decembrom 1930 in odločil, da se na podlagi navodil za volitve delavskih zaupnikov izvedejo do konca meseca januarja nove volitve. Ker je bil odrejeni rok za izvedbo teh volitev vsekakor prekrat, je Delavska zbornica izposlovala pri Inspekciji dela podaljšanje roka do 15. marca. Do tega časa se morajo izvršiti volitve v vseh obratih, kjer so zaupniki že dosedaj poslovali in tudi v obratih, kjer še niso.

V letu 1928 so se vršile prve volitve delavskih zaupnikov po zakonu o zaščiti delavcev iz leta 1922. in po navodilu, ki ga je izdal minister za socialno politiko l. 1927. Ker funkcija obratnih zaupnikov traja po zakonu samo eno koledarsko leto, bi se morale l. 1929 in 1930. vršiti nove volitve delavskih zaupnikov. Volitve v l. 1929. in 1930. pa se niso vršile, ker minister teh ni dovolil, pač pa podaljšal veljavnost prvotno izvoljenih zaupnikov do 31. decembra 1930.

Predpisi za izvedbo volitev obratnih zaupnikov so na eni strani zelo zamotani, na drugi strani pa dajejo možnost, da delavstvo brez večjih težkoč upostavi svoje zakonite zaupnike v posameznih obratih. Pri prvih volitvah, ki so se, kakor že zgoraj rečeno, vršile l. 1928, je v ogromni večini obratov delavstvo ostalo brez zaupnikov, ker se ni pravočasno zavedlo, kolike važnosti so zaupniki in kakšen pomen imajo za delavstvo.

Navodila za volitve zaupnikov

V naslednjem prinašamo nekatere važnejše predpise iz navodil za volitve delavskih zaupnikov v obratih, s katerimi se mora delavstvo takoj seznaniti.

V katerih obratih ima delavstvo pravico izvoliti svoje zaupnike?

V vseh obratih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavstva § 1., kjer je zaposlenih najmanj 10 delavcev oziroma delavk, razen v rudarskih obratih, kjer se volijo zaupniki po odredbah rudarskega zakona.

Koliko zaupnikov se voli v posameznih obratih?

Število zaupnikov se ravna po številu zaposlenega delavstva, in sicer v podjetju, v katerem je zaposlenih 10 do 20 delavcev, volijo enega zaupnika; od 21 do 50 zaposlenih volijo tri zaupnike; od 51 do 100 štiri zaupnike; od 101 do 150 pet zaupnikov, od 151 do 450 šest zaupnikov. Če je v podjetju več kot 451 delavcev, se voli za vsakih nadaljnjih 50 delavcev še po en zaupnik, toda skupaj ne smejo nikoli voliti več kot 16 zaupnikov.

Kdo sme voliti?

Pravico, voliti zaupnike, imajo vsi na dan razglašeni volitve v podjetju zaposleni delavci obojega spola, ki so dopolnili 18. leto starosti.

Kdo je lahko izvoljen obratnim zaupnikom?

Obratnim zaupnikom so lahko izvoljeni samo oni v podjetju zaposleni delavci oziroma delavke, ki so polnoletni, to je tisti, ki so izpolnili 21. leto starosti in so naši državljani.

Kdo izvede volitve in kdo jih vodi?

V podjetjih, kjer so že dosedaj obstojali delavski zaupniki, tvorijo ti zaupniki volivni odbor, ki ukrene vse po-

trebno, da se volitve izvršijo točno po navodilih. V podjetjih, kjer dosedaj niso poslovali izvoljeni delavski zaupniki, obstoja pa v podjetju strokovna organizacija, zaprosi predsednik organizacije v pisarni podjetja, da se mu sporoči, kateri delavci ali delavke so v obratu najdalje zaposleni. Nato skliče te delavce, da se konstituirajo kot volivni odbor za tisto podjetje. Ta volivni odbor ima iste naloge, kot smo jih zgoraj navedli. V podjetjih, kjer sta dve ali več strokovnih organizacij, napravijo pri podjetju skupno intervencijo, da jim podjetje izroči seznam najdlje zaposlenih delavcev. V podjetjih, kjer še ni niti voljenih zaupnikov, niti ni nobene strokovne organizacije, naj v tem slučaju napiše en delavec vlogo na podjetje, v kateri naj zaprosi, da se mu sporoče imena najdlje zaposlenih delavcev v podjetju. To vlogo naj podpiše najmanj ena desetina v podjetju zaposlenega delavstva. Če mu podjetje sporoči imena najdlje zaposlenih delavcev, potem jih skliče na sestanek, kjer se konstituirajo kot volivni odbor. Če podjetje ne bi v nobenem slučaju hotelo sporočiti imen teh delavcev, naj se napravi vloga na Inspekcijo dela, ki jo naj podpiše ena desetina delavcev in nameščencev v dotičnem podjetju. Od podjetja naj se zahteva le toliko število najdlje zaposlenih delavcev, kolikor je potrebno za sestavo volivnega odbora. Volivni odbor pa sestoji iz toliko članov, kolikor se v tistem podjetju voli zaupnikov.

Naloge volivnega odbora so predpisane v navodilih, ki so priobčena v brošuri Delavske zbornice in v posebnih navodilih, ki se dobe pri Delavski zbornici oziroma strokovni organizaciji.

Tovariši na delo!

Skupine JSZ prejmejo vsa potrebna navodila in formularje za vloge od centralne. Zato naj se vse skupine in zveze obračajo po informacije le na centralo. Treba je, da gremo takoj na delo za čimprejšnjo izvedbo volitev.

Do 15. marca morajo biti po vseh obratih izvoljeni delavski zaupniki.

V letu 1930

V 12. številki »Samouprave«, ki jo izdaja kr. banska uprava v Ljubljani kot poučno glasilo za naše župane, občinske odbornike in druge samoupravne funkcionarje, bomo pod naslovom: Vprašanja in odgovori vprašanje neke občine K., ki se glasi:

»V naši občini živi pri nekem gospodarju star mož, ki je nekoliko pohabljen. Imenovan bo vsak čas izpolnil deset let bivanja v občini in bo tako prešel v breme naši občini. Naprosili smo že hišnega gospodarja, da ga odpusti. Toda tega on dosedaj še ni storil. Da se občina reši svoječasni stroškov za imenovanega, ga namerava občinski odbor izgnati. Ali je to dovoljeno?

Odgovor: Podatki o Vašem vprašanju niso taki, da bi Vam mogli povsem točno odgovoriti. Zato Vam pojasnimo zadevo glede izгона osebe iz občine v splošno. Po § 10. občinskega reda se smejo iz občine izgnati samo tuje osebe. Izgon občanov, to je domačinov in občinskih družnikov, sploh ni dovoljen. Tuje osebe pa se smejo izgnati v smislu navedenega paragrafa občinskega reda samo tedaj, a) če ne morejo dokazati svojega domovinstva, ali pa vsaj dokazati, da so storili vse potrebne korake, da bi dobili dokaz o tem; b) če ne živijo brez madeža; c) če so nadležni občinski milodarnosti.

Iz Vašega vprašanja ni razvidno, kako odnosno v kakšnih razmerah živi oseba, ki bi jo radi izgnali, sklepati se pa da, da bi se iste radi znebili samo zaradi tega, da ne bi v Vaši občini dobila domovinstva in da je ne bi bilo treba Vaši občini na starost vzdrževati. Ta okolnost pa seveda ne daje nobene podlage za izgon. Svetujemo Vam, da ste v tej stvari zelo previdni, in da občinski odbor ne

napravi nepremišljenega in neutemeljenega sklepa, ki bi ga potem moral srežki načelnik na eventualno pritožbo razveljaviti.

Odgovoru dodamo še tole: Kdo daje občini garancije, da ne bo tisti, ki je včeraj prišel v občino premožen in ugleđen, ki si je v denarjem kupil domovinsko pravico v občini, še mnogo prej kot hlapec Jernej padel v breme občini?

Jugoslovanska strokovna zveza Železničarski vestnik

IZ OKROŽNIC

Poslovanje s spisi glede na predpise zakona o taksah.

Ker se je ob priliki službenega pregleda spisov po organu finančne direkcije našlo, da osebje ne posveča dovolj pažnje pravilnemu izvrševanju in upoštevanju predpisov zakona o taksah, opozarjamo ponovno in poslednjič na sledeče glede pravilnega kolkovanja vlog. Člen 44. zak. o taksah in pristojbinah predpisuje:

Vsa državna in samoupravna oblastva in njih uslužbenci morajo v vseh predmetih, v katerih poslujejo, paziti na pravilno izvrševanje tega zakona. Ob vsaki nerednosti ali nepravilnosti morajo postopati po tem zakonu, če so za to pristojni; drugače pa morajo obvestiti prvo finančno ali pristojno oblastvo.

Ob izdaji kakršnegakoli akta (potrdila, dovolila, odobila itd.) ali izvršitvi kakršnega koli posla ali potrditvi morajo vsa oblastva in vse uradne osebe označiti, kolika je taksa in po kateri tarifni postavki se je pobrala.

Ce potrdijo prepis, se morajo oblastva ali uradne osebe uveriti, ali je predpisana taksa za originalno listino plačana to morajo označiti v potrdilu.

Nadalje so v členu 231. pod točko 3., 4.) in 11.) taks in pristojbinskega pravilnika sledeča važna določila: Noben spis (vloga, prošnja, pritožba itd.), zavezan taksi, ki se izroča osebno državnim, kakor tudi avtonomnim oblastvom in uradnim osebam, se ne sme sprejeti, če ni opremljen po zakonu s predpisano takso, ter se mora takoj vrniti dotični osebi, da prilepi predpisano takso. — Spisi brez takse ali z nezadostno takso, ki prihajajo po pošti, se vpisujejo v posebno beležnico, ter se takoj vrnejo vložitelju s pozivom, naj plača predpisano takso, in z obvestilom, da se ne bo vršilo uradno poslovanje, dokler se ne položi po zakonu zadostna taksa.

Iz cit. določb sledi, da odgovarja za morebitne nerednosti nepravilnega kolkovanja uradna oseba, ki sprejme vlogo, in uradna oseba, ki rešuje vlogo. — Preje omenjeni člen 231. izrecno določa pod točko 11.), da se kaznuje uradnik, ki vzame v delo predmet ali spis, za katerega ni zadostno ali nikakor plačana ali prisojena predpisana taksa, s trikratnim zneskom neplačane ali premalo plačane ali prisojene takse.

Vloge, označene v čl. 112. Zakona o državnem prometnem osebnju, niso zavezane taksi. Takšno oprostitev vlog, prošnje in potrdil državnih uslužbencev določa podrobneje čl. 6. točka 9. zak. o taksah.

Telegrami iz tar. post. 271. zakona o taksah so zavezani taksi z Din 5.—. K temu določa čl. 33. točka 7. in 9. taks in pristojbinskega pravilnika: Če se pošiljajo pritožbe, vloge in zahteve brzojavno, mora pošiljatelj telegrama predpisano takso prilepiti na telegram, uradnik pa, ki odpravi telegram, potrdi to pod pošiljateljevim podpisom. Telefonski uradnik ne odgovarja za premalo položeno takso.

Taksa za vse priloge, ki se dodajo prošnjam, vlogam, pritožbam, tožbam in vseh pisnihi protokolarni vlogi, a niso po drugem zakonitem predpisu zavezane posebni večji taksi in tudi ne oproščene plačila takse, znaša Din 2.—.

Po členu 22. taks. zakona sme vsakdo, od katerega oblastvo neutemeljeno pobere takso ali pristojbino ali večjo, nego je treba, ali ki pomotoma izračuni in sam položi takso ali pristojbino, katere po zakonu ni bil dolžan plačati v 90 dneh od dne, ko je bila njegova taksa pobrana ali pomotoma položena, zahtevati povračilo takse ali pristojbine od generalne direkcije posrednih davkov. Prošnje za povračilo se vlagajo pri onem oblastvu, ki je pobralo neutemeljeno ali večjo takso ali kjer je bila taksa pomotoma položena. — Po preteku tega roka izgubi pravico do povračila.

Kolke na spisih (vlogah) je uničiti z zumbom in z žigom. Kjer pa zumb ni na razpolago, se jih uniči z žigom in z napisom poslovne številke na kolku dotičnega spisa. Istotako je uničiti kolke, ki so namenjeni za odgovor a so nalepljeni na spisu. — V takih primerih je v rešitvi pristaviti: Taksa Din... plačana in uničena na spisu (vlogi) številka...

Opozarjamo tudi, da so duplikati zavezani taksi z Din 20.—, urgence pa z Din 5.—.

Z ozirom na gornje navedeno vsem službenim edinicam in glavnim pisarni direkcije, da točno postopajo po gornjih navodilih in opozarjamo vse edince, da so starešine posameznih uradov osebno odgovorne za točno upoštevanje prednjih naročil. V dvomljivih primerih se je obrniti za pojasnilo na direkcijsko 1/2a.

Ubiranje banovinske trošarine za personalni premog.

Pri oddaji personalnega premoga na osebje državnih železnih ne ubirajo vse postaje banovinske trošarine za premog, ki pripada banovini v smislu čl. 20 uredbe o banovinskih davščinah.

Vsled tega poziva direkcija vse postaje izvzema Ljubljana gl. kol., kjer ubira ba-

novinsko trošarino finančna kontrola, da uberejo naknadno za mesec november in december 1930 ter januar 1931 banovinsko trošarino v znesku Din 10.— za vsako tono, oziroma pri manjših količinah ali kvotni del, razdeljenega premoga in odvedejo ubrane zneske s posebno ček. položnico 10.207 s pripombo »banovinska trošarina za pres. premog za mesec TL, XII. 1930 in I. 1931.

Od 1. februarja 1931 dalje pa morajo vse postaje izvzema Ljubljana gl. kol. izkazati ubrano trošarino Din 10.— za tono premoga v mesečnih zahtevnicah v posebni koloni poleg količine in cene premoga. Istega dne ko odvede postaja denar za pers. premog glavni blagajnici, mora odvesti tudi pripadajočo in ubrano trošarino na personalni premog s posebno ček. položnico 10.207 s pripombo na hrstu položnice »banovinska trošarina za mesec...»

Direkcija opozarja postaje, da se ravna glede ubiranja trošarine strogo po izdanem razpisu, ker bi v slučaju eventualne nerednosti Direkcija postopala tako, kakor da postaja v dotičnem mesecu personalnega premoga ni naročila.

Vsi ostali predpisi glede naročil pers. premoga ostanejo še nadalje v veljavi.

Podaljšanje veljavnosti listnih ličnih legitimacij iz leta 1930 do preklica.

Vse listne lične legitimacije, katere so bile izdane z veljavnostjo do konca leta 1930 aktivnemu pomožnemu osebnju in njih rodbinskim članom, upokojenemu pomožnemu osebnju (provizionistom, nezgodnim rentnikom in miloščinarjem) in njih rodbinskim članom veljajo tudi v letu 1931. brez posebnega overovljenja in sicer do preklica.

Pri listnih ličnih legitimacijah, ki veljajo v zvezi z vložkom za kupovanje režijskih kart, je ob priliki izdajanja kart udati postajne datumske žige za mesec januar na prvi strani, za februar na drugi strani, za marec na tretji strani vložka.

Edinice, katere doslej za aktivno pomožno osebje in njih rodbinske člane še niso naročile ukoričenih legitimacij, se pozivljajo, da to takoj store, ker se bode veljavnost starih ličnih legitimacij za aktivno pomožno osebje kmalu preklicala.

Izpolnitev odredbe o doličitvi čina za uvrščanje vlakovsem. osebja v razporede.

Prednja odredba, ki smo jo že svojčas objavili, je sedaj izpolnjena še glede uvrstitve v razporede pri ekspresnih in brzih vlakih z naslednjo odredbo:

»Za uvrščanje v razporede ekspresnih in brzih vlakov je merodajna razen tega še posebna kvalifikacija za to službo, ki je odvisna od letne ocene, nastopa, zunanosti in znanja tujih jezikov dotičnega uslužbenca.

Zborovanje oblastne skupščine boln. fonda.

Po odloku g. ministra za promet se vrši redna letna skupščina boln. fonda v Ljubljani dne 15. februarja t. l. Zborovati bo pričela ob 9 dopoldne v dvorani Delavske zbornice na Mirkovičevi cesti po običajnem dnevnem redu.

Skupščinariji prejmejo obračun za leto 1929/30, proračun za leto 1931/32 in legitimacije o pravem času, šefom službenih edinic pa je naročeno, da dajo vabljenim skupščinarjem potrebno odsotnost in zahtevajo proste vozovnice.

Redna glavna skupščina boln. fonda v Beogradu se pa vrši 22. in 23. marca t. l.

Tolmačenje tč. 2. čl. 128 pravilnika o pomožnem osebnju.

Glede prednjega predpisa je železniški svet pri generalni direkciji v Beogradu podal sledeče mnenje:

Določbe tč. 2. čl. 128 pravilnika o pomožnem osebnju niso v nobenem nasprotju z določbami čl. 20. in 21. istega pravilnika, niti ne tvorijo nobene izjeme teh drugih določb.

Pri prevedbi je treba torej postopati na sledeči način:

Ali je delavec vstopil v službo v 21. letu starosti, ostal v njej neprekinjeno 3 leta ter izpolnil vse pogoje čl. 20., se mu prizna stalnost s 24. letom starosti.

Kdor je pa kasneje vstopil v službo, se mu sme priznati stalnost le, če je do izpolnjenega 36. leta starosti imel 3 leta neprekinjene službe pri drž. prometnih napravah.

Z istim dnem kakor stalnost, se računa tudi članstvo pri pokojninskem zavodu.

Glede onih pomožnih uslužbencev, ki so bili člani prejšnjih pokojninskih (provizijskih) fondov, in ki so prenehali biti uslužbenci drž. prometnih naprav v času od 1. julija 1930 do 1. decembra 1931, t. j. v času, ko se vrši prevedba, je železniški svet izdal mnenje, da jih je upokočiti (provizionirati) po predpisih prejšnjih pokojninskih (provizijskih) fondov in se jih ne sme prevesti po novem pravilniku o pomožnem osebnju.

Tako postopanje je odobril tudi g. minister za promet.

Skupina Ljubljana. Vlakospremno osebje. Dne 12. t. m. smo poslali g. direktorju sledeči vlogi:

I.
Velepospšovani gospod direktor!
Podpisana organizacija se obrača na Vas, velepospšovani gospod direktor v sledeči zadevi:

Pri brzih vlakih štev. 2 in 4 ter 1 in 5 morajo vlakovodje na progi Zagreb gl. kol. — Ljubljana gl. kol. in obratno vršiti tudi službo prtljažnika. Ker se navedeni vlaki v postaji Zidani most obrnejo in vlakovodje menja službeni voz, ostane prtljaga na drugem delu te proge brez vsakega nadzorstva, kar gotovi ni v interesu uprave pa tudi uslužbencev ne.

Talvine, katere so se dogodile v poslednjem času, nužno zahtevajo, da bodi prtljaga na celotnem poteku vlaka pod nadzorstvom.

Zato prosim podpisano organizacijo, da blagovolite odrediti, da se dodeli tem vlakom tudi prtljažnik ali vsaj prtljažni delavec, ki bi prtljago nadzoroval na onem delu proge, kjer je prtljaga sedaj brez nadzorstva.

Obenem prosimo, da blagovolite dodeliti prtljažnika tudi nabiralnemu vlaku štev. 670 na progi Ljubljana gl. kol. — Rakek in to v dneh, ko je dovolj komadne robe. Sedaj pri tem vlaku ni nobenega prtljažnika in mora to službo vršiti vsakokratni vlakovodja, ki pa v slučajih, da je pri vlaku po več nabiranih voz z večjim številom komadne robe, ne more to delo vršiti propisno poleg svojih drugih dolžnosti, kakor nadzorovanje premika itd. ali pa se mora vlak zakasniti.

Pričakujoč ugodne rešitve, sprejmite, spoštovani gospod direktor izraze našega odličnega spoštovanja.

II.

Velepospšovani gospod direktor!

Podpisana organizacija se obrača na Vas, velepospšovani gospod direktor v sledeči zadevi:

V zimskem času mora vlakospremno osebje tovornih vlakov nositi s seboj za ogrevanje službenega voza parno cev za zvezo kurjave med strojem in službenim vozom. Parno cev prejme osebje v izhodni postaji, jo mora oddati v končni postaji vlaka, na kar jo prejme zopet pred povratkom ter jo mora v svoji domicilni postaji zopet oddati. S to manipulacijo je osebje znatno prikrašeno, posebno še v slučajih zakasnelosti vlaka, pri svojem že itak piščlo odmenjenem počitku. Nadalje si osebje pri prenašanju parne cevi omejuje službeno obleko.

Ker spada ogrevanje potniškega garnitür v delokrog kurilnic odnosno st. onega oddelka, bi bilo umestno in tudi pravično, da skribo to osebje odnosno navedeni oddelki i za ogrevanje službenih voz pri tovornih vlakih. Predlagamo, da se opremi v zimskem času stroje tovornih vlakov s parno cevjo, ki bi kot taka spadala k inventarju stroja.

Pričakujoč ugodne rešitve sprejmite spoštovani gospod direktor izraze našega odličnega spoštovanja.

Ljubljana. Dne 8. februarja t. l. ob 10 dopoldne se bo vršil v prostorih zveze občni zbor skupine Ljubljana s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo delegata osrednjega odbora, 2. poročilo predsedstva, 3. volitev novega odbora, 4. slučajnosti. Pozivljajo se vsi službe prosti tovariši, da se občnega zbora v čim večjem številu udeležijo. — Izredna seja odbora se vrši v četrtek, dne 29. t. m. ob 18. uri zvečer v prostorih zveze. Prosi se polnoštevilne udeležbe. — Splošni članski sestanek se bo vršil v nedeljo 1. februarja t. l. ob 10 dopoldne v društvenih prostorih. Z ozirom na važnost sestanka, se pozivljajo tovariši, da se sestanka v čim večjem številu udeležijo.

Vsem skupinam. Ker posamezne skupine še do danes niso javile osrednjemu odboru termine občnih zborov, prosimo, da to nemudoma izvrše. — Centrala.

Maribor. Splošni članski sestanek skupine se bo vršil v nedeljo 25. januarja ob 10 dopoldne v društvenih prostorih Koroška cesta štev. 1. Na sestanku poročata delegata osrednjega odbora.

Bistrica — Boh. jezero. Dolžnost mi velevala, da se najiskrenejše zahvalim vsemu osebnju — darovalcem — tukajšnje postaje, ki so zbrali brez moje vednosti znesek Din 202.—, kateri mi naj bo v pomoč za časa moje bolezn. ki sem jo zadobil pri vršenju svoje službe. Ob tej priliki se ponovno zahvaljujem vsem uslužbencem za tolažbo ob trenutku nesreče, posebno g. šefu postaje, ki je izkazal s svojim dejanjem in tolažilnimi besedami pravo očetovsko naklonjenost. Ginjaen te naklonjenosti kličem vsem — Bog plačaj! — Podpisani se prav tako najtopleje zahvaljujem osrednjemu odboru za podporo ob času moje bolezn. v znesku Din 200.—, ki sem jo prejel za božične praznike. — Anton Böhm, premikač.

Kamnik. Podpisani se iskreno zahvaljujem osrednjemu odboru za znesek Din 150.—, ki sem ga prejel kot podporo za časa moje bolezn. — Golob Valentin, Kamnik.

Osrednji odbor. Seja osrednjega odbora se bo vršila v soboto, dne 31. t. m. ob 18 zvečer v prostorih zveze. Vsi in točno! — Predsednik.

Logatec. Občni zbor P. Z. Z. J. skupine Logatec, se bo vršil v nedeljo 8. februarja t. l. s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo delegata osrednjega odbora, 2. poročilo predsedstva (predsednika, tajnika, blagajnika, nadzornega odbora), 3. volitev odbora, 4. predlogi, 5. slučajnosti. Čas in kraj občnega zbora bomo pravočasno objavili.

Kovinarji.

Jesenice. V nedeljo 25. t. m. se bo vršil skupni sestanek kovinarjev Jesenice-Javornik ob pol 10 dopoldan v dvorani Krekovega prosvetnega doma na Jesenicah. Dnevni red: 1. Delovni red za KID in protipredlogi. 2. Volitev obratnih zaupnikov. Sestanka se udeležijo zastopni kcentrale. — Tovariši! Tovari-

šice! Vsi na sestanek, da tako pokažemo svojo disciplino v borbi na izboljšanje našega položaja. — Odbor.

Rudarji.

Laško. V nedeljo 25. januarja ob 8 zjutraj bo v društveni dvorani (za cerkvi-jo) v Laškem skioptično predavanje. Predavanje s slikami bo zelo zanimivo. Tovariši pridite in povabite tudi prijatelje. Odbor.

Usnjarji

Vrhnika. V nedeljo, 18. januarja 1930, se je vršil pri nas redni občni zbor strokovne skupine usnjarjev. Polnoštevilna udeležba članstva je znak zavednosti usnjarjev v organizaciji. Sicer so bili med letom tudi taki, ki so se »naveličali« članstva in so organizaciji obrnili hrbet, kar pa sedaj nekaterim izmed njih tudi ni prav in so vsled tega zopet nezadovoljni. Mi pa vemo, da nam organizacija vedno koristi in ne samo takrat, kadar smo brez dela.

Iz poročil odbornikov smo razvideli delo skupine v preteklem letu, ki je šlo predvsem za izboljšanje delovnih razmer in ohranitev starih pogodb. Da pa nismo dosegli povsod uspeh, je poleg drugih okolnosti pripisovati tudi nezavednosti delavstva, ki še ni spregledalo, da je predpogoj na uspeh močna in pa strumna strokovna organizacija. Po poročilih odbora in nadzorstva, na katerega predlog je bil dan odboru absolutorij, je povzel besedo zastopnik JSZ strokovni tajnik tov. Peter Lombardo, ki nam je razložil položaj delavstva pri nas in po svetu. Prihajajo nam nasproti težki časi, na katere pa delavstvo ni pripravljeno. Povsod velika brezposelnost in redukcije so na dnevnem redu.

Polakova tovarna usnja je v zadnjem času zelo reducirala obrat, ter odpustila večje število delavcev. Spričo dejstva, da se gospodje mojstri pri podelitvi neplačanega dopusta niso ozirali na socialno šibke delavce in so se celo take odpustili, ki imajo doma številno družino, smo na občnem zboru soglasno sklenili poslati vodstvu tovarne posebno tozadevno resolucijo.

Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni v odbor: predsednik Modrijan Jože, podpredsednik Oražen Franc, tajnik Jezeršek Anton, blagajnik Leskovec Janez, gospodar Krašna Franc, nadzorstvo: Strnen Janez, Mrlak Franc in Semrov Jože; organizacijski zaupniki: Leskovec Janez, Kavčič Jože, Strnen Janez, Krašna Franc.

Tovariši! Ko smo izvolili odbor, ne mislimo, da je s tem vsa briga za organizacijo le naloga odbora, ampak je to naloga nas vseh. Delajmo, da se v bodoče zberejo v strokovni organizaciji vsi usnjarji!

★

Tržič. Strokovna skupina JSZ v Tržiču sporoča svojemu članstvu, da se vrši v nedeljo 22. februarja 1930 ob 3 popoldne v Rokodelskem domu redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Ker bomo ob tej priliki razpravljali tudi o aktualnih za delavstvo zelo važnih vprašanjih, zlasti o gospodarski krizi, ki se tudi pri nas v Tržiču vedno občutneje pojavlja, naj na tem občnem zboru nikogar ne manjka. Poročal bo tudi zastopnik centrale iz Ljubljane.

Redno skioptično predavanje, katere prireja naša skupina, se bo vršilo v ponedeljek 26. januarja ob 8 zvečer v »Našem domu« na skali. Pri tem predavanju se bodo udeleženci seznanili s strahotami svetovne vojne. Slike in predavatelj, ki je vojni udeleženec, nam jamčijo, da bo predavanje vseskozi zanimivo. Vabimo članstvo in tudi prijatelje delavstva, da predavanja v čim večjem številu posetijo. Člani pripeljite tudi svoje družine.

V nekaterih podjetjih se je skrčil delovni čas, kar znači, da se tudi naši dolini približuje vrtnice svetovne gospodarske krize. Med tržičkim delavstvom, ki je že dosedaj z malenkostnimi plačami komaj živel, je ta pojav zbudil veliko pozornost.

3 milijone 762.000 je bilo koncem novembra v Nemčiji brezposelnih. Število je narastlo samo v zadnjih 14 dneh novembra za 204.000. — Pa to so samo pri borzah dela prijavljeni. Koliko jih pa niti ni.

Samo 4 Din plačaš mesečno — pa dobiš letno tri knjige »Krekove knjižnice«

Katoliška akcija na plan

Zadnje čase pozivlja vrhovni poglavar katoličanov vernike k katoliški akciji. V katoliški akciji in po njej naj cerkev vrši, izpopolni in kjer potrebno popravi življenje svojih vernikov, na drugi strani pa naj tudi vsemu ostalemu človeštvu postane svetilnik, čigar svetloba bo pričala o njenem božjem poslanstvu in njenem ustanovitelju. »Jaz se Post, Resnica in Življenje« je govoril Kristus, naš Bog. — To je veljalo preteklosti, velja sedanjosti in bo prihodnosti. — Katoliška akcija nima prav za prav nobenih pravil, vsa njena akcija je: **hoditi po potih Gospodovih**. Zato je njeno polje vseobče in časovno neomejeno, razširja se na vse vernike in vse čase do konca sveta.

Ce je Kristusov namestnik pozval vernike k katoliški akciji, je znamenje samo, da so se verniki oddaljili od **potov Gospodovih** in da je moral govoriti in opomniti na to svojo čredo božji Pastir. — Zmeda je na svetu tolika, kot morda še nikoli ni bila in megla je tolikšna, da je še verni ne more prodreti brez jake opore v milosti in molitvi zbranih vernikov. Zato k katoliški akciji! Morda ni bilo bolj na mestu drugega kot enciklika o družini, katero je poslal človeštvu sv. oče. Vsaj katoličani bi morali biti v tem vprašanju povsem na jasnem.

Katoliška akcija naj reši družino v verskonravnem, kakor tudi materialnem oziru!

Da tudi v materialnem oziru, dokler vlada sedanji gospodarski sestav, ki je v svojem jedru poganski, proti katere-mu se je cerkev od prvega početka borila — ni drugega izhoda kot da vzame katoliška akcija v roke tudi materialno stran družine! — »Poglejte, kako se ljubijo med seboj,« so govorili neverniki o prvih kristjanih! Bili so vsi eno; bratje in sestre, pri molitvi, delu in kruhu! — Mi smo se pa v zadnjem stoletju precej oddaljili od tega — bratje umirajo v telesnem in duševnem pomanjkanju — njih vpitja ne slišimo — ali pa slišimo in preslišimo! — K katoliški akciji! — Tudi Slovenci! Da tudi mi! Ali bi mi ne zmogli rešiti krščansko družino v verskem oziru? Mi vemo, da noben podjetnik v sedanjem gospodarskem redu ne bo plačal delavca več zaradi številne družine ali če bi ga po kakem paragrafu moral, bi gledal, da se otrese. Menim, da bi bil v to poklican poseben verski fond, v katerega bi se stekal obvezen verski prispevek, iz katerega bi se reševala materialna stran katoliških družin. Katoliška akcija naj bi po mojem mnenju imela predvsem paznjo na katoliški družini, ker v družini cerkev predvsem raste in se krepi. Mi vsi smo poklicani v akcijo, da se človeštvo povrne nazaj k božjim zakonom, da se ljudske mase povrne v naročje cerkve in sicer z vsem svojim srcem ter življenjem. Katoliška akcija na plan! — I. S. — Ljubljana.

Iz tovarn KID

Jesenice-Javornik, 21. januarja.

V ponedeljek 19. t. m. so se vršili razgovori zastopnikov vseh treh organizacij glede volitev delavskih zaupnikov v tovarnah Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, Javorniku in Dobravi.

Ob tej priliki se je povdarjalo, da je bolj kot kdaj prej potrebno, da organizirano delavstvo vseh smeri pokaže svojo disciplino in zrelost za borbo, v kateri se sedaj nahaja na obveljavljenju delovnega reda in nove kolektivne pogodbe.

V torek se je nato vršila širša seja odbora in organizac. zaupnikov skupine kovinarjev Jesenice-Javornik, na kateri se je soglasno odobril predlog, da se za volitve delavskih obratnih zaupnikov stavi v tovarnah KID enotna kandidatna lista in ostane za posamezne organizacije številčno in zastopstvo obratnih zaupnikov isto kakor prej. Od vsake organizacije sta bila ob priliki razgovorov

izvoljena dva člana v komisijo, ki bo imela nalogo sestaviti kandidatno listo, nakar se bo predložila plenumu obratnih zaupnikov, kateri ima nalogo izvesti nove volitve. Od strani SMRJ se je tudi osvojil predlog JSZ, da naj se zaupnik imenuje za obrat, v katerem je zaposlen in ne kot je bilo to do sedaj, da je bil zaupnik v drugem obratu in radi tega ni mogel izvrševati svoje funkcije.

Informirani smo, da namerava tovarna v bodoče sklepati z delavci samo individualne pogodbe in tako onemogočiti strokovnim organizacijam kakor obratnim zaupnikom vsako delovanje. Mnenja smo, da so to samo pobožne želje nekaterih gospodov, kajti delavstvo je toliko zavedno, da bo znalo braniti svoje interese.

Videti je, da se jeseniški kovinarji v polni meri zavedajo svojega položaja in nalog, ki jih imajo završiti v dogledni bodočnosti.

Redukcija

Vrhnika, 19. januarja.

Pollakova tovarna je odpustila pred nekaj dnevi 24 delavcev, češ da zanje nima več dela. Pri tem je ravno podjetje skrajno nesocialno in nepravilno. Poleg tega, da sploh ni preje prav nič zaslišalo obratnih zaupnikov, je med odpuščenimi tudi več družinskih očetov, ki so sedaj sredi zime s svojimi družinami brez kruha. Zato je delavstvo poslalo na vodstvo podjetja spomenico, v kateri protestira proti nesocialnemu in nekrščanskemu ukrepu podjetja. Spomenico je poslala strokovna organizacija in se glasi:

»Po nalogu organiziranega delavstva usnjarske tovarne na Vrhniki ima podpisana organizacija dolžnost, da opozori p. n. naslov na nekatere nepravilnosti, ki se dogajajo v navedeni tovarni, katere delavstvo iz socialnih in gmočnih ozirov ne more prezreti.

Pred kratkim je bilo v tovarni odpuščenih 24 delavcev z motivacijo, da je pomanjkanje dela. Za delavstvo, katerega življenjska eksistenca zavisi od rednega vsakodnevnega zaslužka, je ta udarec zelo mučen zlasti sedaj sredi najhujše zime.

Delavstvo je mnenja, da bi podjetje kljub temu, da v resnici obstoja pomanjkanje dela, moglo delo tako razdeliti, da pri tem ne bi trpel samo en del delavstva na popolni izgubi zaslužka. Nepravilno se zdi delavstvu tudi to, da se vsa bremena pomanjkanja dela prevale na rame delavstva, ki s svojim rednim skromnim zaslužkom komaj životari. Vsekakor bi bilo pravično, da tudi podjetje nosi del teh bremen. Tudi z dejstvom, da se toliko število delavstva odpusti brez predhodnega obvestila in brez zaslišanja

zakonitih delavskih obratnih zaupnikov, se delavstvo ne more zadovoljiti, ker se s tem krši delavska zakonodaja in brskira od delavstva postavljene obratne zaupnike.

Delavstvo upravičeno pričakuje, da bo podjetje pri bodočih eventualnih redukcijah zaslišalo delavske obratne zaupnike, zlasti pa pričakuje, da se bo pri odpustih oziralo na socialno šibkejšo delavstvo.

Dejstvo, da se odpuščajo družinski očetje in to celo stari in izkušeni usnjari, medtem ko v delu ostanejo samski delavci, je krivično, zato delavstvo tako postopanje obsoja.

P. n. naslovu je znano, da delavstvo navedene tovarne vestno vrši svoje delo, zato pričakuje od podjetja, da naprom delavstvu vestno in pravično postopa.

Proti fašizmu in nacionalizmu. Izvršni odbor velikih katoliških strank Evrope je objavil te dni apel, v katerem protestira proti v različnih deželah se porajajočemu nacionalizmu ter poziva k skupnemu delu za mir.

Z ozirom na naraščajoče politične težkoče, tako pravi oklic, in spričo naraščajoči gospodarski anarhiji, ki se širi po vsem svetu, je predvsem dolžnost katoliških strank, organizirati mir in pospeševati zblizanje narodov. Porabljeni nasilne pomočke pri rešitvi mednarodnih težkoč je zločin. Ekstremistom se mora pot zapreti in prebivalstvo Evrope vzgajati po načelih in naukih Društva narodov.

Oklic je podpisala cela vrsta raznih dežel, med strankami tudi francoska demokratska stranka in nemški katoliški centum.

Premrl Ivan:

Vezana produkcija

Tragika večina proletarskih pokretov odnosno stremljenj poedincev za dvig ljudskih množic iz moralne in kulturne bede današnjega dne leži brezdomno v nejasni sintezi socialno-gospodarskih elementov, katere naj neutralizira niz vseh tistih premnogih činjenic, ki so vzrok in posledica socialnega kaosa. Temeljiti pogled v gospodarski mehanizem kapitalizma in logična abstrakcija nekaterih njegovih funkcionalnosti pa razgrinjata v žarki enostavnosti, da je kapitalizmu, precizneje kapitalistični produkciji protipol smotrna produkcija. Kakor sta glad in ljubezen istosmerna animalična gibalna človeškega življenja, tako sta si gospodarska nebrzdanost in proizvajalna vezanost protismerna gibalna moderne socialne dinamike. Evolucijska etika krščanskega socializma stoji pred neprijetno težavnejšim problemom kakor pokreti s principom eksaktnega nasilja. Kajti evolucijska metoda na politični areni je za realnost programa brezpomembna. Težko je dokazati in pokazati tisti sociološki faktor, s pomočjo katerega naj krščanski socializem dejstveno v proletarskem smislu realizira svoj evolucijski program. Primarni vzrok razvoja človeštva v današnjo družbo z vsemi

njenimi simptomatičnimi prikaznimi je produkcijski način. Katalizator pri kritični analizi socialnih faktorjev je sociološki moment produkcijske metode. Graditeljica meščanske družbe je kapitalistična produkcija. Okolnost, da je ustvaril to produkcijsko metodo baš kapitalizem, je irelevantna. Zatorej mora in mora le vezano proizvajanje zgraditi novo socialno pravično družbo. Vsak evolucijski program je nujno v prvi vrsti gospodarski program. Krščansko-proletarski evolucijonizem mora na tem polju meriti svoje sile in si odmerjati stopnjema svoje postojanke, sicer se izprevrže v papirnati pokret malomeščanskega socialno-reformističnega značaja. To pa krščanski socializem ne sme biti, vsaj dokler hoče biti krščanski. Sociološka kritika gospodarskih analiz Marksa je raz stališča aprioristične nujnosti vezanosti proizvodnje kot najvažnejšega činitelja pri ustvaritvi nove družbe, docela brezpomembna in nepotrebna. Prva evolucijska etapa je faza produkcijskega paralelizma, kjer tekmujeata svobodna in vezana proizvodnja. Zmaga je evidentna, vendar je prehod v to fazo vezan z izrednimi težavami.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Domišljavost

UJNZB (Udruženje jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev) je izdalo svoj običajni koledarček. V njem je tudi članek »Naše stališče«. Ta članek naj bi bil nekak idejni in strokovni program tega udruženja. Ko bi bilo fraziranje in fantaziranje ideja, bi se ta članek docela posrečil. Ker pa ni tako, dokazuje le idejno revščino članka. Da se je proglasil UJNZB za edino zveličavno organizacijo, je samoobsebi umljivo. Nadvse zanimiva je konstatacija, da vrši UJNZB razredni boj in sicer tako, »da od običajnih narodov dobrin pribori za svoj stan odgovarjajoči ali kvoten del«. Krasna razlaga razrednega boja! Je proti marksistom, zlasti pa proti našim marksistom, t. j. jugoslovanskim, to pa radi tega, ker so internacionalisti na podlagi dogem Marksa. Internacionalne po zdravi logiki pri nobenem narodu na znotraj ni in biti ne more. Internacionala je možna samo na zunan. Tako tudi socialisti drugih narodov internacionalo premalo pojmujejo. Pri nas se pa hoče razredni boj dekretirati kot glavna dogma in bitnost internacionalizma. — Ta razlaga je tudi zelo duhovita in delavstvo, zlasti železničarji in brodarji morajo biti člankarju

zelo hvaležni, ker jih je tako lepo poučil.

V svoji duhovitosti je napadel seveda tudi krščanske socialiste. Zakaj? Krščanski socializem je kreacija ljudi, pravi člankar, ki so hoteli in hočejo imeti katoliško vero za osnovno bazo pri izvajanju svojega gospodarskega programa. S tem stališčem pa direktno žalijo dejansko večino prometnega osebja v naši državi.

Seve voditelji Udruženja ne potrebujejo prav nobenih idej. Da je le železnic poln in telo pokrito, pa je dovolj in razredni boj zadosti zmagovit. Takim ljudem bi zaman pravili, da deavski pokret ni samo gospodarski, ampak v prvi vrsti družaben. Vse sedanje slabe razmere, v katerih živijo vsi od svojega zaslužka odvisni ljudje, so posledica nezdravih družabnih temeljev, na katerih je zrastle tudi moderno gospodarsko življenje.

Sicer se prav za prav ni splačalo, da smo se dotaknili tega članka, hoteli smo pa vseeno pokazati zmotno stališče raznih ljudi, ki hočejo pod krinko megleh fraz zavajati delavstvo in ga obdržati v napačnih smereh. Nesreča za delovno ljudstvo ni namreč samo gospodarska, ampak tudi duševna revščina.

Doma in po svetu

Banski svet se je sestel v torek 20. t. m. v dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Otvoril je zborovanje ban dr. Marušič z daljšim govorom, v katerem je ugotavljal, koliko dobrega je prinesel 6. januar 1929 in kako je nova Jugoslavija na najboljšem potu, da postane pod modrim vodstvom kralja Aleksandra I. država, kjer bo vladalo resnično blagostanje vsega naroda in cele države. Ban je nato prešel na poročilo o predloženem proračunu za l. 1931-32 in našteval, kako hoče banovina skrbeti za vse sloje prebivalstva in dvigniti kulturno in gospodarsko stanje dežele. Nato je podal strokovno razlago proračuna finančni referent dr. Orel. Proračun je za 16 milijonov manjši od lanskega in znaša 120 milijonov Din. Zmanjšanje je radi tega, ker so se postavke za ceste izločile in se napravi poseben proračun. V ostalem pa je ostalo vse pri starem. Banski svet je nato sklenil poslati udanostno brzojavko kralju in pozdravno brzojavko predsedniku vlade generalu Živkoviču. S tem je bilo zborovanje zaključeno.

Decentralizacija? Zastopniki zavarovalnih blagajn zasebnih nameščencev so šli v Belgrad in zahtevali, da se zasebni nameščenci izločijo iz splošnega socialnega zavarovanja in naj imajo svoje zavarovalnice. Zastopniki so boja govorili v imenu zasebnih nameščencev Jugoslavije. Na ta način naj bi se izvedla decentralizacija socialnega zavarovanja. — Prav tako so šli zopet zastopniki od II. rudarske skupine in bratovskih skladnic v Belgrad in zahtevali, da pri rudarskem zavarovanju ostane vse tako kot je in da se bratovske skladnice ne ukinajo pa tudi ne podrede ministrstvu za

socialno politiko, ampak da ostanejo pod ministrstvom za šume in rudnike. — Naše načelno stališče k vsem tem pojavom smo ponovno poudarili v zadnjem članku »Gojimo zavest skupnosti«. Na ugotovitev v tem članku opozarjamo vse, ki se raznih sedanjih akcij tako vneto udeležujejo. Delavske in nameščenske organizacije, združene v svojih strokovnih, so še pred letom dni sprejele sklepe v vse drugačnem smislu kot pa sedaj nekateri krmarijo. Upamo si trditi, da pred vsemi temi ukrepi interesentje — delavci in nameščenci — niso bili prav nič vprašani za mnenje.

150.000 angleških rudarjev je šlo v ponedeljek zopet na delo. Z nekajdnevним štrajkom so odbili naskok podjetnikov na njihove plače. Podjetniki so se udali in plače se niso znižale.

Čez 250.000 angleških predilničarjev je bilo te dni izprtih. Podjetniki so zahtevali, da en mož streže 8 statvam mesto dosedanjim 4. Tako bi se delo neznanosko povečalo, plače ostale iste, polovica delavcev pa bilo odpuščenih. Vsa pogajanja med strankama in vsi posredovalni poskusi vlade so se izjalovili. Podjetniki se niso dali premakniti in so delavce izprli. Podjetnikom ne gre le za to, da povečajo svoj profit, ampak tudi, da strmoglavo delavsko klaso.

Nemirna Indija. Med tem ko se v Londonu razgovarjajo indijski knezi in Maharadžje z angleško vlado o novi obliki vlade v Indiji, divjajo v deželi sami najhujši nemiri. Najbolj vroče je v Bombay, kjer je bombažna industrija. Te dni so po mestu demonstrirali stotisoči štrajkujočih delavcev. Od 60 predilnic v Bombayu jih dela le 12, vse druge stojijo.

Skrivnostna megla

Zakaj je pač vse evropsko časopisje kar naenkrat nehalo pisati o zastrupljenih, ki jih je povzročila strupena megla v Belgiji? Iz Pariza je prišlo poročilo, ki je odgrnilo zasto: »Na podlagi tajnega poročila iz Brüssela smo v stanu razložiti si nenaden strašen pojav megle pri Lüttichu, katere žrtev je postalo na stolice ljudi. Grozna katastrofa je nastala vsled tega, ker so iz obrambnih naprav v Lüttichu ušli megleni plini. V obrambne naprave v Lüttichu so namreč vžidani tudi tanki z meglenimi plini, ki vsebujejo tvarino, s pomočjo katere se more v slučaju nevarnosti zamegliti strategično važne točke. Iz meglenega plina, ki sam po sebi ni nevaren, pa se je začela ob združitvi z vlažnim zrakom tvoriti solna in žveplena kislina in so se tako zastrupili ljudje in živali. — Tako poročilo. Megleni plin, namenjen za vojno, je bil torej. Le megleni plin. V tem vidimo le skromen primer, kako bo izgledala bližnja vojna, ko se čez mesta in dežele ne bodo plazili le megleni, ampak pravi strupeni plini. Strašnejše ne-

spameti si človeštvo pač ni moglo izmisliti. Ne bo preveč, če trdimo, da bo lahko več milijonsko mesto z eno samo bombo spremenjeno v eno samo mrtvašnico, polno ljudi in živali. Da tudi vasi in dežela ne bodo izvzeti, dokazuje Belgija. Tako si moremo predstavljati prav razločno, kako bo izgledala plinska vojna. In čisto razumljivo je, če celo ljudje kot n. pr. Ludendorff in v zadnjem času celo Mussolini z grozo in odvratnostjo svare pred novimi vojskami. Saj kdor čuti le iskrico odgovornosti, mora biti ves in zares proti vsaki novi vojni. Čisto gotovo je, da krvavo razračunavanje med narodi ugonablja prav vse. Prav tako pa razvidimo iz tega, da je tudi vsaka nasilna revolucija z orožjem v rokah nesmisel. Kapitalistom je treba odpreti le ventile plinskih tankov in milijoni proletarskih vojska bi popadali kot muha, posebno v koncentriranih industrijskih središčih. Delovno ljudstvo ima v rokah sredstva, ki so vse jačja, ki vse bolj gotovo učinkujejo kot puške in kanoni: volja!

Kralji užigalic

Zadnje transakcije in posojila švedskega vžigaličnega trusta, ki kot pajek razpreza svoje finančne mreže po vsej Evropi, so ponovno obrnile pozornost mnogih na moža, ki je v nekaj letih iz neznanega navadnega inženjera in mešetarja z zemljišči postal eden najmočnejših finančnikov zemeljske oble. Ta mož je Ivar Kreuger. Temelj njegovega svetovnega gospodstva je neznatna, a od konjunkturalnih vplivov nezavisna — vžigalica, vžigalična industrija. V nasprotju z vsemi ostalimi industrijami vžigalične v nobeni državi, sedanja kriza niti malo občutno ni zadela. Tudi l. 1930. je narasla poraba v istem razmerju kot druga leta in kot že od l. 1926. dalje je trust razdelil tudi l. 1930. 15% dividendo. — Nedavno tega je izšla o njem knjiga pod naslovom: »Neki nič si je osvojil svet.« Ta nič je vžigalica, čez katero vlada po celem svetu — Ivar Kreuger. Začel je s preprodajanjem zemljišč in potem kot stavbni inženjer v Chikagi. L. 1907. je osnoval v Stockholmu stavbno družbo, ki je danes poznana po vsem svetu kot finančni koncern. L. 1913. pa

je osnoval družbo za produkcijo vžigalic. Odločilen uspeh Kreugerjev je bila fuzija z tedaj največjim švedskim vžigaličnim koncernom in ustanovitev znane Svenska Tändsticks A. G. (švedska vžigalična družba). To je bilo l. 1917. Danes ima trust pod svojim nadzorstvom štiri petine svetovne produkcije, v 35 državah dela zanj 60.000 delavcev v 160 tovarnah, ki so last tega trusta. Vendar je vžigalična industrija trustu le sredstvo za dosego višjih ciljev: trust daje posojila proti zanesljivim monopolom. 14 posojil, ki jih je dosedaj trust dal raznim državam, med njimi tudi naši, znaša skupno nad 18 milijard dinarjev. Največje posojilo je dobila Nemčija — 125 milijonov dolarjev. Kreuger si osvaja vžigalični monopol v državi za državo, skoro vedno z istim ciljem: popolna oblast nad trgov in zvišanje cen. Pot do 100% svetovnega monopola danes že ni več dolga. Prav sedaj vabi trust Kitajska kot silen trg in zadnja poročila vedo, da gre za 100 milijonov dolarjev posojila. Trustu dela preglavice le sovjetska Rusija, vendar ni znano v koliki meri.

Vsekakor pa je Švedska na najboljšem potu, da postane po Kreugerju svetovna velečila.

Čez hribe in doline...

Vrhnika. Naš agilni tovariš Jezeršek Anton, tajnik strokovne skupine usnarjev je dopolnil 12. januarja 60. leto svojega življenja. V delavskih organizacijah deluje že iz početka ter je vedno in povsod na mestu, kjer je treba postaviti čelga moža. Z veliko skrbnostjo vodi poslovanje že nad dve desetletji raznih katoliških organizacij. Naj nam ga ohrani Bog med nami zdravega še mnogo let.

Tvrška Tomšič je v jeseni ustavila obrat na parni žagi in s tem postavila delavce na cesto. Pred kratkim je bilo iz usnarjne iste tvrške odpuščenih več usnarjskih pomočnikov, med njimi tudi brez tehtnega razloga neki vajenec, ki mu manjka do končane vajeniške dobe le 5 mesecev. Smatramo, da je učna pogodba vsekakor pogodba, ki jo mora spoštovati vajenec in podjetnik-mojster, in če je v njej določba, da je učna doba 3 leta, se vajenca ne sme prej odpustiti, dokler ne napravi pomočniške izkušnje. Fant bi bil čez 5 mesecev že lahko po-

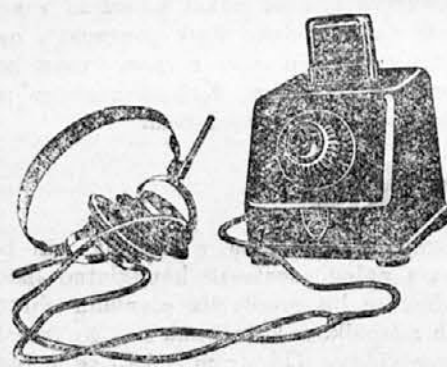
močnik, sedaj pa mora čakati milosti, kdaj bo nazaj sprejet in naj bo kot brezposeln v breme drugim. — V nedeljo 25. t. m. ma Obrtna zadruga občini zbor. Prav je, da bi gg. člani te zadruge obravnavali tudi ta slučaj, saj gre za temelj odnosa med mojstrom in vajencem, to je, gre za učno pogodbo.

Prihodnje skioptično predavanje bo v četrtek 29. januarja ob pol 8 v Rokodelskem domu: »Od govorečega kamna do potujoče knjige« (razvoj pisave). Tovariši, pridite!

Vrhnika. Organi finančne kontrole so te dni obvestili vse tukajšnje delodajalce, da morajo od 1. januarja t. l. dalje svojim delavcem odtegovati poleg uslužbenškega davka še 14 odstotkov avtonomnih doklad. Opozarjamo, da ni niti občinski odbor, niti kaka druga avtonomna oblast sklenila kakih doklad na uslužbenški davek. Tudi je to že po zakonu nedopustno, ker se sme na uslužbenški davek šele tedaj naložiti avtonomne doklade, če presega mesečni zaslužek 4000 Din. Toliko v pomirjenje delavstvu.

Naša moč

so vaše strokovne organizacije in naš neodvisni delavski tisk. Podpirajmo ga!

Izobrazbe, prosvete
ter plemenite zabave
si vsakdo po pravici želi

V najlepši obliki Vam
to nudi

RADIO

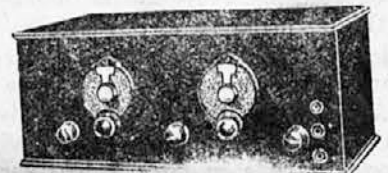
Nabavite si radioaparatus

Cene naših aparatov so tako nizke
in plačilni pogoji tako ugodni, da
si more

vsakdo nabaviti radio

Obrnite se na nas in z htevajete ponudbe

★ **RADIO-LJUBLJANA, Miklošičeva cesta šteč. 5** ★

Pierre l' Ermitte:

57

Kako sem ubila svojega otroka

Krila barbatreskih in guerinierskih mlinov na veter so se živahno sukala pod bleščečim solncem, kot da kličejo Dominika in Lolito, rekoč: Pridita! Pridita! Pa hitro!... Koliko mesecev vaju že pričakujemo!

Mlada pa sta skočila v angleško kočijo...

Dominik vzame v eno roko vajeti, drugo pa prepusti Lolitini ročici, ki je tako dolgo željno čakala nanj.

»Ali sanjam?...« je šepetala Lolita in upirala oči sedaj v Dominika, sedaj nekam pred se. »Ali zares sedim poleg vas in gledam to prelepo pomladansko jutro?... In prav tesno pri vas sedim, pri vas, ki sem že mislila, da sem vas za vedno izgubila?...«

Solze veselja in sreče so ji priklile v oči in se ji sipale v roke, s katerih je bila snela rokavice. Prav nič ni zadrževala svojih solz.

Dominik je bil globoko ganjen. Pogledal jo je in se zazrl v njene rosne oči, ona pa mu je naslonila glavo na ramo in božajoče dejala:

»Torej je konec strašnih sanj?... Menda mi vendar ne razpenjate kril, da bi mi jih potem docela strli?...«

»Konec, Lolita!... Vse je končano!...«

»Oh, hvala vam, hvala!... Kako sem srečna! Kako neizmerno srečna!...«

Z morja je potegnil vetrič in jima pomešal dih in lase...

V zraku je plavalo nevidno ljubkanje...

Celo noirmoutrinski zvonik, ki je bil že marsikaj videl, se je nekam vzdignil kakor stari oče, ki od daleč, prav od daleč gleda na svoje vnuke, kateri se vračajo z daljnega potovanja.

Mali ponij iz »Ker-Mimie« je veselo stresal lepo grivo.

Stari ribiči, ki so bili namenjeni k svojim ladjam, so se ustavljali, ko so srečavali Dominika in Lolito, ki sta stopala drug ob drugem in brez besede strmela v brezbrežje...

»Vidiš, takole gre sreča!« je pripomnil nekdo

v svojem noirmoutrinskem narečju in se na ves glas zasmeljal, da se mu je nategnilo zagorelo lice.

XXVIII. POGLAVJE.

Kdor ni videl na lastne oči in kdor sam ni doživel pomladi v Noirmoutierju, ne more niti slutiti lepote, poezije in nedopovedljive miline, ki se razliva spomladi po Chaiseskem gozdu.

V tako pomlad je prišel Dominik, ki mu je duša še krvavela od boja in poraza.

Popolnoma se je prepustil sladki omami kot bi se vrgel v kopel, dišečo po pozabi.

V duši pa mu je klical neki glas:

»Ko si že vzel trideset srebrnikov, se vsaj okoristi z njimi!«

»Saj se tudi hočem!« je v obupu odgovoril sam pri sebi.

In tako je storil.

Župnik Firmin ali kateri drug prijatelj iz patronaža mu več niti na misel ni prišel. Ves čas, kar so bili na potovanju, ni dobil ne enega pisma! Ali mu je župnik sploh kaj pisal?... Ni bil pisal?

Ako bi se obrnil na uja, bi mu gotovo tudi sedaj znal razjasniti zadevo. Sicer pa to ne bi bilo ničesar predrugačilo; zato je bilo Dominiku še ljubše, da ne ve, kako je prav za prav. Kaj bi si toliko prizdeval oživiti to, kar bo tako in tako moralo umreti!

Naselili so se zopet v svojem starem »Turkizu«. Dominik je našel svojo sobico še prav takšno, kakršno je bil pustil pred letom po onem begu, ki ga je sedaj hotel pozabiti. Vila, katere lastnica je bila prijazna in dobrodušna gospodična Julija, je bila zunaj in znotraj okusno opremljena in je stala ponosno kakor kakšen srednjeveški gradič ter pričakovala svoje goste.

Gozd pa je bil nepopisno lep.

Zelene stezice so bile nedotaknjene in deviško sveže, ker ni bilo onih izletnikov, ki poleti v celih jatah prihajajo z dopoldansko ladjo. Tedaj ladja še ni vozila in je vladal na otoku res čudovit mir in skrivnostna tihoča, ki je ni motil hrupni svet.

Bori in jelke, vedno zeleni in navadni hrasti, palme in lovorji, tamariske in eukalpti so pognali nove temnozelené žametaste lističe, dišeče in živopisane mimoze pa so ob lahnem vetru z morja na

vso to bogatijo sipale svoje prozorne zlate bisere. Ob takem pogledu si na mah doumel, zakaj so nekoč imenovali ta kotiček zemlje Erosov otok ali otok ljubezni.

Morje si videl od vseh strani in z vsakega ovinka v drevoredu. Zdaj se je prikazovalo v sinji modrini, ki je bila čistejša in prozornejša kot jasno nebo, zdaj zopet temnozeleno kakor vedno zeleni hrasti. Skoraj vse dni se ni vzdignil niti najmanjši valček, da je bil zares krasen pogled na negibno morsko ravan, ki je ležala pred očmi kakor velkanskó čarobno zrcalo. Človek bi noč in dan stal na souzeauxjski obali ali ob votlini sv. Filiberta in gledal in gledal in užival...

Če pa si želel še več miru, ti ni bilo treba iti dlje kot do Pelaveja. Lepa pot vodi mimo razvalin trdnjave sv. Petra, kjer zaviješ v smrekov gozdček, v katerega so se prihajale poleti igrat Chaillotske gojenke, ki so jih vodile sestre sv. Modrosti. To je bila prava cvetoča in dišeča puščava. Niti ribiča nisi srečal.

Sredi visokih smrek so se liki pisane rute razgrinjale cvetoče livade, po katerih so se pasli osličji in zrebeta. Spodaj v daljavi se je risala v zrak podoba noirmoutrinske cerkve pa slikovite in zastavne trdnjave, ki je bila videti kakor da hoče pričati, kako ravno človek premnogokrat meče krvavo senco na najlepšo pokrajino.

Dominik in Lolita se nista mogla nagledati prerajajoče se narave. Vneto sta se sprehajala po otoku, ki sta ga imela že docela za svojega in ki sta na njem poznala sleherno stezico. Ni ga bilo jutra, da ne bi bila na oni svoji ravnici, kjer sta nekoč videla »duhove« in nad katero ponosno kraljuje Gauthierjev stolp.

Tukaj sta prvič drug drugemu šepetaje razkrila svoje srce... Tukaj se je Lolita nekega večera onesvestila v Dominikovih rokah... Tukaj je vse govorilo o strašnih urah, ki sta jih morala pretrpeti... Tukaj je Dominik tako proseče rotill Lolito:

»Pozabi me!...«

Toda ona ni pozabila svojega Dominika! Ni hotela prenesti težke žrtve in kdo ve, ali bi jo vobče mogla prenesti, četudi bi bila nanjo pripravljena? Katero srce pa more pozabiti dan, ko se je tesno objelo in za vedno združilo z drugim ljubečim srcem?...